

SLOVENSKI NAROD.

Izahaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-egerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrto leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrto leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrto leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrto leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrto leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Svojim p. n. naročnikom

pošljemo še prve številke drugega polletja, pa prosimo, da nam jih vrnejo tisti, kateri nečejo več prejemati naš list. Kdor je z naročnino na dolgu, naj blagovoli poravnati svoj dolg še ta teden, ker bomo sicer prisiljeni list ustaviti mu in zaostalo naročnino po poštinih povzetnih kartah izterjati na stroške naročnikov.

V Ljubljani 1. julija 1873.

Opravištvu „Slov. Naroda“.

Avstrijska birokracija.

Uradniki so v vsaki državi imeniten faktor v državni organizaciji; a do take velevlasti, kakor v Avstriji, v nobeni državi niso dospeli. Stvar je naravna. Že pred stoletji so si avstrijski vladarji v uradnikih izrejali orodje, katerega so se posluževali za svoje vojniške, policijske in denarne potrebe. Stanovom odvezeta uprava in sodništvo izročila sta se uradnikom in ob času Marije Terezije in cesarja Josipa so tudi del šolstva dobili pod svojo oblast.

Uradniški stan je tedaj vedno močnejši postal in kar je bilo najboljših in najposobnejših mož, stopili so med uradnike, kjer se jim je kazalo upanje na brezskrbno življenje, na čast, slavo in oblast.

Ker so samo premožnejši starši svojim sinom mogli tako izrejo preskrbeti, kakoršne je trebalo za javne službe, rekrutiral se je uradniški stan iz svojih vrst, iz mlajših sinov bogatih plemenitnikov in meščanov, pa tudi iz sinov kmetskega stanu.

Tako je šlo do leta 1848. Gibanje tega leta je bilo v prvi vrsti proti birokraciji obrneno, a uspeh je bil po vsem drugačen, kakor je bilo tačas pričakovati. Birokracija, poprej varhinja najstrogejšega absolutizma, je čez noč postala — liberalna, in Pillersdorf, Lichtenfels, Schmerling so plavali po valovih mlade svobode tako gibčno in urno, kakor da bi nikoli kot zvesti pomagači Metternicha in Sedlinkega ne bili tlačili narodov.

In od tega osodepolnega leta do danes si avstrijska birokracija nij samo vedela ohraniti svojo oblast, ampak jo celo množiti. Z Bachom absolutistična, s Schmerlingom zopet liberalna, ostala je dosledna samo v tem, da je vselej navdušeno potegovala se za centralizem ter iz dna svojega srca črtila vsako federalistično gibanje.

Zato se birokracija, če prav se je navadno lahko upognila vsaki politični sistemi, vendar niti z grofom Potočkim, niti z grofom Hohenwartom nij mogla sprijazniti in je zavrtno največ pripomogla, da sta padla ta dva k federalizmu nagibajoča se ministerstva.

Te spomine in premišljevanja je v nas izbudila neka brošura („Österreich-Ungarn, betrachtet aus unparteiischem Standpunkte“), katera je nedavno bila razposlana in kakor se trdi, spisana od Helferta, in v kateri se avstrijski birokraciji gorka resnica poveduje.

Nekdaj so avstrijski uradniki se po pravici smatrali kot izraz države; oni so zvezali tuje življe v eno celoto. Njihov prvi namen nij bil vladati, ampak državnim koristim služiti; a vladarji in ljudski zastopi (ustavoverni) so jim v roke dali skoro celo oblast. Zdaj pa birokracija nij volje, odpovedati se

te svoje moči, ker se jej Avstrija brez birokracije zdi nemogoča.

Birokracija si, kakor vse velevlasti domišluje, da je nenadomestljiva; zato želi obstanek Avstrije, pa samo tako dolgo, dokler ona v njej vlada. Država jej je res najvišje, pa ona pravi s kraljem Ludvikom XIV.: „Država sem jaz.“

A take razmere ne morejo na veke trajati in uradniški stan utegne še sam sprevideti, da je na krivem potu, ako se smatra kot državo v državi in vso vladno oblast v to upotreblja, da po uplivanji na volitve si ohrani svojo hegemonijo. Birokracija, katero že zdaj nenemški narodi v Avstriji in tudi en del nemškega naroda imajo za najhujšo protivnico narodnega in svobodnega gibanja, bode naposled ostala osamljena; grehi centralistične sisteme padejo nanjo.

Birokracija je s svojimi ustavovernimi prijatelji in z borzo v zvezi zakrivila sedanje materijelne homatije, kakor je ona kriva, da se toliko zaželeno sprava med narodi in krono nij dognala.

Lemonier, dunajski policijski načelnik, eden liberalnih birokratov á la Lichtenfels in Lasser, je najbolj pripomagal k padu Hohenwartovega ministerstva. „N. Fr. P.“ se je sama izpovedala po smrti tega moža, da njegova poročila o proteči revoluciji na Dunaji so oplašila najvišje kroge, da niso šli do poslednjih konsekvencij, ampak ustavili se na polovici pota.

Birokraciji se imamo tedaj zahvaliti za sedanje neugodne politične razmere. Male upanja imamo, da se v prihodnje poboljša, če prav bi morala sprevideti, da bode samo

Listek.

O zdravilnej pedagogiki.

Med mnogobrojnimi uzroki, ki pospešujejo slaboum, bebost, gluhost in slepoto, se je posebno na enega do sedaj malo pozora obračalo, akoprem ga statistične date kot neovrgljivo istinitega kažejo. In ta je zakon med sorodniki. Sledeče date povzemamo iz H. C. Stötzner-jevih zanimivih spisov, ki je učitelj gluhonemih v Lipsiji (Leipzig).

Vsem organskim rečem velja pravilo križanja in mešanja v plemenih, in temu pravilu podvržen je tudi človek. Ne da se tajiti, in po statističnih spisih je vidno dokazano, da zakoni med sorodniki po krvi (glede njih potomeev), kakor tudi zakoni, ki so omejeni med posamnimi rodovi in plemeni ali tudi posamnimi okrajinami sčasom telesno in dušno opešajo in naposled svoj zarod popolnem uničijo.

Zakoni med krvno-sorodniki, posebno med bratranci in sestričnimi ostanejo prav dosta-

krat brez otrok; ali pa dobé sključene ali bebasto otroke. Stara krščanska cerkev ima torej popolnem prav, ker takovšne zveze zabranjuje. — Poglejmo le v zavode slaboumnih in blaznih gluhonemih in slepih; povprašajmo po roditeljih teh nesrečnikov, videli bomo, da večina njih ima takovšne starše — to je, da sta si bila oče in mati, prej ko sta se vzela, v bližnjem sorodu. — Tudi vsak pazljivi učitelj lahko potrdi, da so dostokrat najslabšega uma otroci, ki imajo te vrste roditelje.

Dr. Lewis je našel v Ameriki med 37 zakoni, ki so bili sorodni po krvi — 28 med bratranci in sestričnimi, 6 med sorodniki v četrti stopinji — 7 zakonov brez otrok; drugi pa so imeli 192 otrok. Iz med teh je 58 precej po porodu umrlo, 4 so bili božjastni, 6 jih je bilo zmešanega uma, 2 gluhonema, 2 slepa, 5 hamljastih, 2 neredno zraščena in drugi več ali menj betežni.

V 17. družih družinah, ki so bili starši bratranci in sestrične, je našel 39 — po rojstvu — bedastih otrok, drugi so bili bra-

morjevi (škrofelnaši) in skozi vsi slabotni. Dalje je očitno, da, bolj ko različne vere ženitve med sorodniki po krvi dopuščajo, bolj se število blaznih vikša. Katoliška vera je v tem oziru najostrejša. V Berlinu so nekje preiskavali in našli, da se med 10.000 katoličani 3-1, med 10.000 luterani 6 in med 10.000 židovi 27 gluhonemih nahaja.

Enako se je tudi pokazalo, da je med barvastim ljudstvom v Ameriki, kojim robstvo ženitve med sorodniki po krvi naravnost pospešuje, število gluhonemih 91krat večje nego pri belih, katerih postava, morala in vera takovšne zaveze varuje. V letu 1840 so šteli v v okrajni Jowa na 10000 belih 2-3 gluhonemih, med 10.000 sužnini zamorci pa je bilo 212 gluhonemih.

Omenjeno pa naj bo tu mimogredé, da gluhonemi starši, a ne sorodni, skoro nikdar nemajo gluhonemih otrok; torej se ta nesreča ne podeduje.

Kakor zakon med krvosorodniki slaboum, bebost in blaznost uzrokuje, enake nasledke ima tudi zakon tam, kjer se sopruženje na

njej naposled v pogubo, ako po svojem dejanji narode še huje zdraži.

Čehi in „rajhsrat“.

Češki novinar Lukeš je izdal že tretjo brošuro, v kateri pregovarja svoje rojake naj popuste neplodno pasivno opozicijo ter naj gredo v dunajski državni zbor. Lukeš trdi v brošuri „na rajhsrat“, da češki narod hoče pasivnost popustiti in v državni zbor poslanca poslati, samo voditelji ga zadržujejo in narodno časopisje nema dovolj poguma to izreči. Lukeš, bivši sodelavec „Politike“ piše: „Tri četrtine češko-moravskega naroda hočejo aktivno postopanje v naši nadaljni politiki, hočejo da se v državni zbor pošlje. Več kot 40 deklarantov je odločno za rajhsrat. Da, celo izmed 12 zaupnih mož češkega naroda jih je že samo polovica za nadaljevanje pasivnega upora.“ Za to terja ta mož, naj češki narod volitve sam v roke vzame in od vsacega kandidata zahteva obljubo, da pojde v rajhsrat, ker lahko imajo narodnjaki v zvezi s „pravnimi“ 180 glasov proti 173 ustavovernim, torej večino. Poljaki, Slovenci in večidel tudi „pravna stranka“ so se izrekli za državni zbor, torej naj se še Čehi.

Koncem nasvetuje Lukeš, naj se s sklepom v državni zbor stopiti „osnuje stranka izključljivih narodnjakov“, ki bodo na temelji narodnosti stoječi, od „državopravnih“ nezadržavani, z aktivno politiko v državnem zboru narodu duševne in materialne koristi iskali. Tudi „razpora“, ki bode iz tega med strankama, državopravno in izključivo narodno, nij se bati, ker v domovinski stvari se boste obe stranki zedinili, kakor ogeska levica in desnica. Sicer bodo pa že kompromisi med izključljivo narodnjaki in „pravnimi“ zabranili škode. V rajhsratu naj se potem ustava revidira, da bode vsem narodom pravična, torej res avstrijska ustava.“ Tudi mi želimo, da bi Čehi te besede svojega rojaka tehtno preudarili. Mi Slovenci skoro moramo želeti, da bi vsi cislajtanski Slovani, posebno pa Čehi — v rajhsrat šli.

posamne kraje omejuje. Tako se je spričalo, da je ljudstvo v odstranjenih pogorskih krajih več ali manj opoklo (topasto). Še dandenes se nahajajo bebasti vasi v posamnih dolinah po Alpah in Pirenejah. Tu pa tam se je srečnim vspehom spričalo, da so neveste in žene iz družih zdravih pokrajin jeli jemati; in otroci bili so zdravejši po umu in po telesu, celi zarod se je okreval. Bondin pravi, da je izmed 29.500 gluhonemih Francoske večino iz posamnih, odstranjenih pogorskih krajev doma, kjer naravni ovirki zabranjujejo možiti ali ženiti se v družih krajih. On dokazuje, da je v Francoski med 10.000 prebivalci 14, in na visocih planinah med 10.000 prebivalci 23 gluhonemih. Nasprotno pa dobé sorodna narodna plemena v eno (ljudstvo) združena krepke in čvrste otroke — mogočno ljudstvo —. Dokazov temu ne manjka, n. pr. Anglo-Saksonci v Angliji, Pruso-Germani v severnej Nemčiji. Iz pomešanja belih ljudstev z barvastimi, nastane krepkeji zarod, nego so barvasti sami; zmes barvastih med sabó pa navadno svoj zarod oslabi.

J—c.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. julija.

Cesarjevič Rudolf je prišel v Gradec in je bil od prebivalstva prijazno sprejet.

Volitve bodo, tako poroča ustavovren dunajski tednik, kolikor mogoče kasno, zato da volilna agitacija ne bo prevelika in se volitve laglje „dirigirajo“. To je baje Lasserjev plan. — Isti list ve poročati, da bodo Auersperg, Unger in Glaser iz ministerstva izstopiti morali in da pride „konservativno-ustavoverno“ ministerstvo z Lasserjem na čelu na vrsto. — V Avstriji vse mogoče.

O volilnem gibanju je zaznamovati nadaljen boj med starimi ustaviki na Dunaji in med tako imenovanimi demokrati, ki so na Dunaj v vseh okrajih svoje kandidate (Umlauf, Schrank, Löblich, itd.) nastavili. Celo Giskri nasproti bo postavljen demokrat Nikola za kandidata. „N. Fr. Pr.“ je zavoljo tega zelo huda. — V Šleziji se je deželni volilni komite ustanovil pod pokroviteljstvom mladonemcev.

Hrvatski namestnik bana Vakanovič je vzel odpust. Najbrž se ne vrne nikdar več na svoje dozdane mesto.

V ogerskem zboru je Koloman Szell prinesel pred zbornico poročilo ogersko-hrvatske regnikolarne deputacije ter je konstatoval, da je nagodba gotova. — Postavljena je bila dalje komisija, ki bode poročala o razmeri cerkve in države.

Vnanje države.

Francoski poslanec Ranc je priobčil v „Rep. Française“ spomenico, v kateri pobija napade in sumničenja monarhistov. V tej spomenici pravi Ranc, da je precej v začetku pariške ustaje na vso moč delal za spravo. V ta namen je poseben odbor sklical v življenje, da bi zabranil državljansko vojsko. Izvoljen je bil skoraj enoglasno za župana v devetem okraju, ker so vsi konservativci glasovali zanj. Kar zadene očitjanje, da je podpisal dva ukaza pariške komune, pravi Ranc, da prvega, ki ukazuje uradnikom, da nemajo več ubogati nobenega ukaza verzalske vlade, nij podpisal. Ime njegovo le bilo dejano na ukaz, ker je bil pristav predsednika Lefrancais. Sicer pa prevzame odgovornost zanj, ker je bil ukaz potreben, da se je zabranil nered v javnih opravilih. Kar zadene drugega, v katerem se naroča meščanu Prototu, da naj skrbi za osobno svobodo meščanov, pravi Ranc, da si ga šteje v zaslugu, ker je vsled tega dvesto ljudi, katere je središnji odbor zapreti dal, zadobilo zopet svobodo. Ko so 2. aprila „generali“ Eudes, Duval in Bergeret začeli na svojo roko sovražnosti proti verzalski vladi, je stopil v privatno življenje. Voja sodnija, pri kateri se je vse to s pričami dokazalo, ga je spoznala nedolžnega. Pozneje je bil voljen v narodno skupščino, volitev je bila potrjena. „Nova vlada me zamore obsoditi“ pravi končno Ranc „a nikdar ne more narediti iz mene nepoštenega človeka, kajti zmirom sem delal kot pošten republikanec za spravo in red v državi.“

Mesto Ferryja je imenovan marki de Gabriac za francoskega poslanca v Atinjah, Farget pa za poslanca v Hagu. Šah perzijski ima priti denes v Paris.

Na **italijanskem** Minghetti do sedaj nij mogel sestaviti novega ministerstva, ker levica državnega zbora neče pristati na njegove terjatve. Zato bo najbrže staro ministerstvo na svojem mestu ostalo. Samo mesto Selle pride neki Maurogonatoza finančnega ministra v kabinet. Poslednji potres so tudi na Laškem močno čutili, posebno unkray Piave. V Felletti pri Coneglianu se je podrli cerkev, ter pokopala 38 ljudi pod razvalinami. Tudi v Bellunu in družih krajih je ubilo več ljudi.

Novo **španjsko** ministerstvo pod predsedništvom Pi y Margala je sestavljeno tako, da je zastopana v njem tudi levica kortesov.

Sicer pa se nahajajo v njem posve nova imena. Ministerstvo vnanjih zadev je Moisonave prevzel.

Iz Carigrada se srbak „Vidov danu“ piše: da so tamošnji politični krogi zelo v skrbeh zavoljo nemilih prikazni, ki govore v vladnih listih evropskih proti Turčiji. Sultani so pokazali, kako evropske novine o Turčiji pišejo, pa je rekel: „naj, saj ti djavri (kristjanski psi) niso nikdar nič za nas storili. Turška bo živela dokler ne propade.“ Te zadnje besede prav odgovarjajo turški fatalistični filozofiji.

Nemški list „Augsb. All. Ztg.“ pri naša sila sovražen članek proti Andrašiju. Ko je pisatelj registriral cel fiasco in vse metarmofoze, katere je že napravil Andraš v svoji politiki, pravi nazadnje, da, ako bi hotela Avstrija v družbi z Rusijo kaj začeti proti bolnemu možu, potem se obrne „meč sedanski“ proti vshodu. Pisatelj članka tudi misli, da bodo v danem slučaju Angleži branili Indijo v balkanskih prehodih.

Od kar je Bismark odšel v Varzin, imajo nemški listi še več opraviti z njim. Nekateri ugibajo, ali bo Bismark odstopil, ali pa Roon in Eulenburg, ker razpor med njimi je očividni. Bismark se neki že dva meseca nij udeležil posvetovanj pruskega ministerstva.

Pruska vlada bode baje nadškofa Melchersa v Koloniji in njegovega pomočnika Baudrija zaradi izobčenja dveh nepokornih duhovnov opravičila.

Angleški listi še dosti mirno pišejo o vzetji Kive po Rusih. Tako pravijo „Times“ v zadnji številki: „Angleži sicer ne moremo biti neobčutljivi, ako Rusi širijo svojo oblast v Aziji, a drugi narodi imajo ravno tako svoj poklic in svoje namene, kakor mi. Naš nalog je tedaj le, pričakovati mirno, kaj prinese prihodnjost, in konsolidirati med tem naša posestva v Indiji, ki so že sedaj naj-mogočnija država v Aziji.“ Enako piše tudi „Daily Telegraph“.

Severnoamerikanske zedinjene države vlečejo počasi druge manjši republike nase. Tako je te dni predsednik Grant sprejel poslaništvo iz Guatemale, ki je prišlo prosit, da bi se Guatemala smela pridružiti zedinjenim državam. Grant je baje odgovoril, da to sedaj še nij mogoče, dokler je Mehika vmes, da bi pa prav bilo, ko bi tudi Mehika pristopila s svojimi severnimi pokrajinami uniji.

Dopisi.

Iz Šoštanja na slov. Štajerskem 29. junija [Izv. dop.] Denes v nedeljo zjutraj ob četrt na 6. uro je bil pri nas hud potres, kateri je trajal kakih 10 sekund in šel od vzhoda do zahoda; jutro je bilo jasno in vreme mirno. — V noči 25. junija je bila v naši dolini hudour a. Treščilo je v pristavo J. Stropnika, katera je do tal pogorela; še živine nij bilo moč vse rešiti, dve svinji in dve kravi ste pogoreli. Škoda znaša 2000 gld. Nesrečni posestnik pa nij bil pri nobenem društvu zavarovan tedaj ga samega vsa škoda zadene. Sploh moram grajati tukajšne kmetske posestnike, da še polovica njih nij zavarovana. To je velika nemarnost. — „Slovenski tednik“ nam bode dobro došel; samo to želimo, da se ne spušča v pričkanje in kreganje o političnih programih. To nij za naše kmetsko ljudstvo. Ono si želi poduka v mirni, tehtni besedi.

Od sv. Antona pri Rajhenburgu 30. jun. [Izv. dop.] (Kalamín, železo in premog.) Tukaj se je začetka leta osnovala rudarska družba, pri kateri so sledeči gospodje: Steiner, Brandsteter, Bauer in Ungar z namenom v gori omenjeni okolici ležeče rudnike na železo in premog kolikor toliko

pridobiti. — Nakupilo je to društvo 64 prostokopov v okolicaх Strajne, Dobrava, Preselj dol, Leskovec in Zabukovje. V Strajnah se je že odkril cel hrib kalamina (Galmei), kateri daje 30% čiste rude. En kmet si je pred nekaj leti celo mlin iz te rude sezidal; ko bi bil on prej znal vrednost te rude ceniti, bil bi gotovo rudo boljše obrnil. Tudi se nahaja dosti železnih rudosledov v rečenih okolicaх. V bližnji okolici Dobravi so pa že itak stare premogove jame, s katerimi so omenjeni podvzetniki s 13 prostokoki v dotiki. V poslednjih se nahajajo bogate sledi rujava premoga. Naši hribovci želijo tej družbi prav dobro srečo, a naravsko je, da bi rajše videli, ako bi se iz domačinov družbe snovale, katere bi bogastvo naše slovenske zemlje razkrivale; pri vsem tem se pa veselimo vsaj tega rudarskega podvzetja v našem kraju.

Od Save 1. jul. [Izv. dop.] „Steierm. Lehrerbund“ je pošiljal na učiteljska društva nekaki poziv, datiran 12. junija, v katerem je nagovarja, gosp. Franc Bobies-u, okrajnega šol. nadzorništva odstavljenemu vodji mestjanskih šol na Dunaji po njem (namreč po Lehrerbundu) zaupnice pošiljati in pravi, da naj društva najdalje v osmih dneh to storé. — Komaj pa preteče osem dni — čujte tovariši! nezaslišano — graška „Paedag. Zeitschrift“, organ Lehrerbunda, prinesla je uvodni članek „Keine voreiligen Beschlüsse“, v katerem ne le več ne agituje za zaupnice g. Bobies-u, ampak grája tiste, ki so tako nespametni in nepremišljeno zaupnice sklepali in pošiljali. Zasuknila je svoj z najostudnišo inkonsekvenco umazani plašč po onem vetru, koji je v „aufklärung“ od gospod ministra Stremayr-ja kot ostro pihal. — Graški gospodje učitelji, udje „steierm. Lehrerbunda“, pisatelji „Paedag. Zeitschrift“ lepa ravnslednost! izvrstnega značaja ste!

Pisatelj članka veže otrobe, nazadnje pa pravi: „Was die Kundmachungen an Herrn Bobies anbelangt, so halten wir dieselben für überflüssig.“ Sie! kako ste pa pred osmimi dnevi mislili in pisali? Se li še spomnite? — Taka nedoslednost je izobraženih „nemških“ mož nevredna. — Smešna je izpeljava v naslednjem dokazu: „Bobies hat unser Vertrauen in keiner Weise verloren, seine Verdienste, die er sich um unsere Schule erworben hat, wurden in keiner Weise geschmälert; wozu dann der Sturm von Vertrauensadressen.“ Komu se pa prav za prav zaupnice pošiljajo?! menda temu, ki je naše zaupanje zgubil? osem dni pred 20. junijem ste vi, slavni nemški logikarji, drugače sklepali, pisali in vabili!

Mariborsko učit. društvo, kot ud „steierm. Lehrerbunda“ je gotovo tudi po vašem pozivu zdrsnilo na led, katerega ste zdaj na ledu pustili. Nič bolje bi se ne bilo zgodilo z „Frohnlahtenskim“, da bi ne bil vaš poziv še o pravem času iz dnevnega reda zbrisan. — Gospodine pisatelj, če ste pa hoteli, da bi se tukaj bralo več med vrsticami, nego v zadržaji vašega v stragnem jargonu pisanega članka, vam pa moram prav prijateljsko reči, da niste čavlja zadeli; več bi se bilo umelo, če bi ne bili prav nič risali.

Glejte tovariši in tako blede „Paedag. Ztschft.“, katera je letos (kar shaja „Slov. Učitelj“) v svoj imenitni nalog prevzela: napadati slovenske učitelje, jih grditi

in jim kratiti pravice (po svoji moči), sploh zaničevati vse kar je slovenskega. Oni ne umejo dati „vsakemu svoje“! Čudno se mi zdi, kako morejo to prenašati naši vrli rojaki, slovenske krvi, kojih nij ravno malo število pri učiteljstvu v Gradci! — Slovenski učitelji smo vsikdar radi čitali tudi nemške pedagogične liste in jih bomo po volji in potrebi še brali, toda takih, ki nas za naš denar samo napadajo, psujejo in strastne pušice na nas mečejo dalje ne bomo podpirali. Saj „Paedag. Ztschft.“ nij sama; saj je dosti še dobrih pedagogičnih časnikov, ki ne ščunjejo in šuntajo samo učiteljev. Lahko si preberemo, kar so eni že storili in „Paedag. Ztschft.“ tudi to nij neznano. — Med drugimi bi tu priporočali: „Freie paedagogische Blätter von Jessen“; „Zentral Organ von Tomberger“; „Oesterreichischer Schulbote von Niedergesäß.“

Iz Slavine na Notranjskem 1. jul. [Izv. dop.] Resnično je žalost zajela nas: užev grozno razsaja, zmerom smo na poti k množnim bolnikom. Hvala bogu, jaz nijsem bil nič bolan še dosle! (kakor je naš dopisnik s Pivke poročal. Ur.) Trije duhovni smo tu, pa vsi trije imamo enako dosti dela; tudi marljivi, goreči št. Ivanski g. Iv. Čadež ima mnogo dela po Matenji vasi, po Rakitniku in Grobišči. Ljudem ta bolezen zelo zajeda: vse se boji, trese, groza tare bolnike in zdrave. Delo na polji zaostaja, košnja čaka itd. Kaj bode še, če nam ljubi bog kmalu ne odmakne te šibe, ki tako neusmiljeno ljudi polaga na postelj in pridno pogreza v grobovje. Gospoda dr. Razpet in zdravnik Zepudar uže pridno hodita od vasi do vasi in strežeta ljudem. V Selcih je ta pošastna bolezen poslednje tri dni odjenjala, v Košah se je drugič začela, pa menda tudi odjenjuje, in po Slavini je tudi zadnja dva dneva odnehala, če zopet ne vzbese.

Leop. Gorénjec, duh. pom.
Iz Budim-Pešte 1. jul. [Izv. dop.] O Juliji Schwarzu in njegovih političnih nazorih glede orijentalnega vprašanja je „Slov. Nar.“ že poročal. Jaz pridodajem samo še to, da je Julijo Schwarz čist in čestit javen značaj, in demokrat skoz in skoz. V Političnth vprašanjih mu je vodilo ona ideja „internacionale“, poleg katere naj se narodi sami brez posredovanja dinastov, v prepirnih zadevah porazumevajo; ona ideja, katera obsojuje vsako osvojenje in tlačenje z orožjem in s silo, odobrava in podpira pa mirne osvajevanja kulture; ona ideja mu je vodilo, katera priznava prirojeno, zametuje pa vsako historično pravo. Čudno tedaj, da je ta Julijo Schwarz Slovence v svojej političnej razdelitvi avstrijsko-nemškej državi in ne hrvatskej kraljevini pridodelil! Zagrebški „Obzor“ ga je zavoljo tega obsojno kritikoval. —

Hrvatska nagodba je tedaj vendar enkrat skopljena. Razprave so bile dolge in težavne. Nagodbena novela ima baje samo devet paragrafov, ter se bo od naše regn. deputacije denes našemu državnemu zboru predala. On je pa ne bode sedaj ampak stoprv v jeseni v debato vzel. Hrvati z novo nagodbo nijso mnogo na boljšem, nego so bili s staro Rauchijansko, razen v tem pogledu, da dobe vsaj pošteno narodno vlado. Naši državniki so z doseženim vspehom zadovoljni, kar jim radi verjamemo. Kako bo pa hrvatska regn. deputacijo svojo popustli-

vost pred hrv. saborom opravičevala, to je se ve da samo njena skrb. Gotovo je pa, da bo opravičevanje hrkulovo delo. Po skopljenji nagodbe so bila obligatna blagovanja. Najprej je naša regn. deputacija povabila hrv. deputacijo v goste, potem je povabil minister-predsednik Szlavy obe dve deputaciji k sebi na obed, in nazadnje je hrvatska regn. deputacija našo pogostila. V privatnih dogovorih razpravljalo se je tudi, kakor iz najboljšega vira vem, dalmatinsko in — tudi slovensko vprašanje. Naša vlada je v pomirjenej hrvatskej narodnej stranki dobila tisti navor v svoje roke, katerega more ob priložnosti i pod ovo i pod ono vprašanje položiti. —

V našem drž. zboru se proračun za leto 1874. nenavadno naglo pretresuje. Narodnim zastopnikom se vidi, kako radi bi že Budim-Pešto zapustili. Vsak dan večja vročina in razširjajoča se kolera jih gonita domu. Na koleri umrje vsak teden po 50 ljudij. Czernatonyu in Simoniju pridružil se je kot tretji „škandalnik“ Pulszky s svojim napadom na ministra pravosodja Paulera.

V opozicijskih krogih podpisuje se adresa na glasovitega španskega republikanca Castellara.

Domače stvari.

— (Iz Gradca) se nam telegrafira 2. t. m.: „Sinoči so se zbrali skoraj vsi slovenski študentje višjih šol v Gradci in se izrekli odločno proti „pravni“ ali reakcionarni stranki, ki se med Slovenci nareja, ter da se popolnem vjemajo le z narodno stranko. Vse za narod, omiko in svobodo! Obširneje poroči dopisnik.“

— (Političnih društev na Štajerskem) je bilo leta 1872 vkup 108. Največ je katoliško-političnih. Na zgornjem Štajerji je le-teh 71, na slovenskem Štajerji pa 15. Mnogo društev nema več kot okolo 20 udov. Največ jih ima graško „konservativno“ tiskovno društvo, namreč 3520.

— („Zora.“) Izšla je 13. številka „Zore“, katera donša: Frančiška z Rimini. (Nadaljevanje.) — Blaženka. Novela. — Dalmacija, cvet književnosti hrvatske 15. do 18. veka. Hr. Fekonja. — V notranjoj Srbiji. A. S. — Literarni pogovori in odpisi.

— (V Sevnici) imajo denes 3. t. m. učitelji iz okolice shod.

— (Rojanska čitalnica) napravi v nedeljo 6. julija „Tombolo“ ob 6. urizvečer. — Vabimo vse čast. ude, naj se v velikem številu zberó.

Odbor.
— (Poštari) iz Kranjskega in Primorskega so imeli 30. jun. v Ljubljani shod, sklenili so z družimi enacimi društvi v zvezo stopiti, in so trgovinskemu ministru v zahvalo da jim je plače povišal en „hoch“ zaupili. — Vse to izvemo stoprv iz dunajskih listov, naši poštari nijso za vredno spoznali domače časopise obvestiti. Sicer pa v Ljubljani o tem poštarskem shodu nij nihče nič čul, gotovo je bil silo málchen.

— (Slovenski slikar g. Franke) se je vrnil s svojega potovanja po Egiptu, nekaterih azijskih otokih in mestih, v Kitajskem itd. — nazaj v Evropo ter je večeraj šel iz Ljubljane na dunajsko razstavo.

— (Iz Ljutomer) je kanelist A. Ilijašič v Feldbach za gruntne knjigovodja prestavljen.

— (Župan Dežman) je bil edini, ki se je iz Ljubljane udeležil odpreja št. peter-reške železnice. In še to izvemo iz imenika gostov, kakor ga prinaša „Pesti Naplo.“

— (Imenovanja.) Načelnistvo kranjskega c. kr. finančnega vodstva je imenovalo (edinega „ustavovernega Slovenca“) dr. J. Račiča za prokuratorskega adjunkta, — isto tako dr. Sieberja. Dr. Ruling pak je imenovan za koncipista.

— (Dr. Killer) pravni praktikant pri c. kr. okrožni sodnji v Novem mestu je dobil adjutirano avskultantsko mesto.

— (Iz Idrije) pride logarski mojster Engelhart proč, za logarskega nadzornika na Koroškem.

— (Iz Šk. Loke) se „Tgbl.“ piše, da je zidanje kopelišča že zagotovljeno ter ga utegne Loka že z začetkom drugega poletja imeti. — Dalje se od tam piše sledeča nesreča: Dečki so igrali na strmi senožeti, nad katero cesta drži. Nekdo je po cesti valil sod, ki se mu je izpesnil in trkljaje se navzdol, podrl in zmečkal 10letnega fanta.

— (Cena mesa v Ljubljani) za mesec juli je: funt najbolje govedine od pitane vola po 30, srednje 26, najslabše 22 kr.; kravje in volovje meso je po 27, 23 in oziroma 19 kr. funt.

Razne vesti.

* (Slovanska beseda) na Dunaji je imela 17. jun. tretjo zabavo, četrto pak 1. julija. 15. jul. pa praznuje to slovansko društvo slavnost Jungmanovo.

* (Vihar in povodenj na Dunaji). Zadnjo nedeljo je bil na Dunaji strašen vihar s ploho. Vihar je debela drevesa lomil in strehe razkrival. Potem se je oblak odtrgal in ulila je taka ploha, da je bilo posebno v nekih onih krajih, kjer je svetovna razstava, vse pod vodo. Škode je neizmerno veliko. V razstavi je posebno veliko svile ali žide končano. Več hiš je tako podrtih, da nij mogoče stanovati v njih. V praterji so nameravali ta dan velikanski balon v zrak spustiti na vožnjo pod nebom. Balon je bil s šestimi debelimi vervmi in z osemdeset štriki k zemlji privezan, pa vihar ga je vse eno odnesel po zraku, bog ve kam. Ta balon je veljal 140.000 frankov.

* (Nuna pobegnila.) Iz nunskega samostana v Tropavi v Šleziji je ena nuna pobegnila. Po lestvici je preplazila visoko samostansko obzidje in prebiva zdaj pri svojih žlahtnikih. Zakaj je ubegnila iz klostra, nij znano.

* (Potres) 29. junija je bil tudi po celi Italiji čutiti in veliko škode napravil. V Konegliani se je podrla cerkev in je 38 ljudi mrtvih obležalo pod razvalinami. Tudi v Vittorii je bilo ubitih 14 ljudi v hišah, ki so se podrle.

„Listki“.

Pod tem naslovom bode „Narodna tiskarna“ v Ljubljani izdaval zbirko spisov beletrističnega in znanstvenega zapopadka v zvezkih po 20 do 50 krajcarjev.

Prvi trije zvezki so že na svitlo prišli

Tuji.

2. julija.

Pri **Elefantu**: Carnelli z gospo iz Rima. — Centrih iz Bleda. — Bejer iz Dunaja. — Br. Kotz iz Češkega. — Hajek iz Čubara. — Gros z gospo iz Ljubna. — Hirs iz Bistrice. — Veisflog iz Lipskega. — Minghetti, Cimayea, Girsthal iz Trsta. — Damert iz Rumburga. — Lukan od št. Vida. — Sorre iz Vipave. — pl. Matzner iz Grada.

Pri **Malič**: Rauch, Hutter, Katzau iz Dunaja. — Maršner iz Bergvalda. — Lutna iz Varnsdorfa. — Bouton iz Trsta.

Pri **Zamorec**: pl. Zati iz Gorice. — Gaser iz Loke. — Jagrič iz Ljubljane. — Gerčer iz Kamnika. — Eierpas iz Stare Loke.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

in jih imajo na prodaj: „Narodna tiskarna“ v Ljubljani in Mariboru in sledeči bukvarji:

V Ljubljani: Janez Giontini; Jurij Lercher; Zeschko & Till; Otokar Klerr. — V Celovci: J. Leon; E. Liegel. — V Mariboru: E. Ferlinec. — V Trstu: F. H. Schimpf. — V Gorici: Karel Sohar. — V Celji: Karel Sohar. — V Ptui: Vil. Blanke. — V Zagrebu: Leopold Hartman.

I. zvezek.
Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč. Bož. — Prešern, Prešern ali Prešeren, sp. Fr. Levstik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstovo z grozdom na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čegava bode? sp. J. Ogrinec. — Narodni jezik in trgovina, spisal L. Haderlap. 25 kr.

II. zvezek.
Ivan Erazem Tatenbah. Izviren roman, spis. J. Jurčič. 50 kr.

III. zvezek.
Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec. — Na črni zemlji. Novela, spisal J. Skalec. 25 kr.

Umrli v Ljubljani

od 27. do 30. junija.

Jos. Knižek, godec, 39 l., na sušici. — Marija Kralič, otrok kroj. pom., 3 l., na osepnicah. — Richard Tomaseli, kleparskega voditelja otrok, 11 mes., na dušljivem kašlju. — Anton Porenta, čevljarski otrok, 4 l. in Jan. Koder, posestniški otrok, 1 1/2 l., na osepnicah. — Jos. Pok, klobučar, 62 l. in Gregor Leben, dninar, 67 l., na oslabljenji. — Franc Forline, gostilničarski otrok, 6 l., na možganskem mrtudu. — Neža Gorizek, 58 l., na vodenici. — Marija Ratar, prebivalska vdova, 51 l., na materničnem raku. — Ant. Cirkelbah, krojaški sin, 6 l., na možganskem mrtudu.

Tržne cene

v Ljubljani 2. julija t. l.

Pšenica 7 gl. 40 kr.; — reč 4 gl. 60 kr.; — ječmen 3 gld. 20 kr.; — oves 2 gl. — kr.; — ajda 4 gl. — kr.; — prosó 3 gl. 80 kr.; — koroza 3 gld. 80 kr.; — krompir 1 gl. 90 kr.; — fižol 5 gl. — kr.; — masla funt — gl. 51 kr.; — mast — gl. 38 kr.; — špeh frišen — gl. 32 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 26 kr.; — teletine funt 27 kr.; — svinjsko meso, funt 30 kr.; — sena cent 1 gl. 20 kr.; — slame cent — gl. 90 kr.; — drva trda 6 gld. 50 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Dunajska borsa 2. julija.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	67 gld. 15	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72	35
1860 drž. posojilo	102	—
Akcije narodne banke	972	—
Kreditne akcije	227	—
London	110	30
Napol.	8	85 1/2
C. k. cekini	—	—
Srebro	108	75

Javna zahvala.

Za obilno udeležitev pri pogrebu gospe

Terezije Jeršan

na Ucu in za izkazano občno sočutje nenamisljive izgube sopruge in matere izreka s tem najiskrenejšo zahvalo

(173) **Žalujoča rodbina.**

Franjo Kocuvan,

doktor vsega zdravilstva,

bivši zdravnik v občni bolnišnici graški se počasti p. n. občinstvu naznanjati, da se je kot praktični zdravnik v **Kranji** (v **Ulrihovi hiši št. 45**) naselil.

Zdravil bode vsakovrstne bolezni.

NB. Za bolne na očeh ordinira od 7. do 8. ure zjutraj. (170—2)

Iz Geneve v Švici.

Bôldt-ove

amerikanske

pilule za čiščenje krvi

samo iz zelišč pripravljene

so najprostejše, najlaglje in najboljše sredstvo

(za obojni spol in o vsaki letni dobi)

za umno

(155—4)

čiščenje krvi

in odstranjenje žolčnih, usednih, sploh vseh zločestih sokov, iztokov i. t. d.

Taisto spričuje: Med. Dr. Satière

(VI. 3380 X.) " Dr. Stéven

" Dr. Kemraire.

Škatljica po 70 pilul 1 gold. 50 kr. a. v.

Prave ima: J. Purgleitner, lekar „zum Hirschen“ v **Gradci**, Jos. Duzdera, lekar „zum rothen Krebs“, Stadt, am hohen Markt 12 na **Dunaji**, Carlo Zanetti, farmacisti via nuova v **Trstu**.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—72)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.